

Federaal reductieplan voor biociden: resultaten van de openbare raadpleging

1. Inleiding

Biociden worden gebruikt om schadelijke organismen te bestrijden of om goederen en materialen te beschermen. Ze komen voor in alle sectoren: ze verbeteren de hygiëne, bestrijden organismen die een plaag kunnen worden zoals ratten of bepaalde insecten, ze vallen schimmels aan, ze beschermen producten en materialen tegen bederf Het gebruik van biociden houdt echter ook risico's in voor onze gezondheid en voor het milieu.

Om de omvang van deze risico's te beperken voert de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD) een beleid gebaseerd op twee grote pijlers. Enerzijds is er de **evaluatie van de werkzame stoffen en producten** voordat zij een vergunning krijgen. Deze evaluaties zijn afhankelijk van ofwel de nationale wetgeving¹ ofwel de Europese verordening inzake biociden (BPR²). Op Europees niveau verwijst de term 'beoordelingsprogramma' naar het werkprogramma voor de evaluatie van bestaande werkzame biociden. In een tweede fase worden alle producten die goedgekeurde werkzame stoffen bevatten, onderworpen aan een volledige beoordeling volgens strenge Europese criteria. Dit programma op initiatief van de Europese Commissie wordt gerealiseerd in een intensieve samenwerking tussen het Europees Agentschap voor chemische stoffen en de lidstaten van de Europese Unie en drie andere landen van de Europese Economische Ruimte (EER), i.e. Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Deze doorgedreven beoordelingen zorgen ervoor dat de biociden die op de markt gebracht worden geen onaanvaardbare risico's voor het milieu en de gezondheid hebben.

Anderzijds heeft België een **reductieplan voor biociden** ontwikkeld, onderwerp van deze openbare raadpleging, eveneens om de risico's van deze producten voor de gezondheid en het milieu te verminderen. In tegenstelling met de gewasbeschermingsmiddelen waarvoor er Europese regelgeving bestaat inzake duurzame ontwikkeling (richtlijn 2009/128/EG), legt de Europese regelgeving geen reductieplan voor biociden op: het gaat dus om een nationaal initiatief dat betrekking heeft op de periode 2023-2028.

Er is al sinds 2005 een federaal reductieprogramma voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden, op basis van de wet betreffende productnormen. Om beter tegemoet te komen aan het belang en de specifieke kenmerken van de markt voor biociden heeft de bevoegde dienst beslist een apart reductieplan voor biociden op te stellen.

¹[Koninklijk besluit van 4 april 2019 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden.](#)

²[Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

Dit plan omvat meerdere acties op het vlak van markttoezicht, het beschikbaar maken van relevante informatie voor de beroepssectoren en het publiek, sensibilisering voor een doordacht gebruik van biociden, enzovoort. Er gaat daarbij bijzondere aandacht naar de bescherming van kwetsbare groepen.

2. Openbare raadpleging

A. Organisatie van de openbare raadpleging

Van 03/07/2022 tot en met 05/10/2022 organiseerde de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD) een openbare raadpleging over het federaal reductieplan voor biociden (FRPB).

De openbare raadpleging werd aangekondigd in een bericht in het Belgisch Staatsblad van 17/06/2022. Het werd ook aangekondigd op de federale portaalsite www.belgium.be, op de nationale portaalsite www.aarhus.be en op de website van de FOD: www.consult-leefmilieu.be.

De openbare raadpleging duurde 94 dagen (van 03/07/2022 tot 05/10/2022). Opmerkingen konden schriftelijk worden ingediend (per e-mail of per post).

Het huidige document bevat de verschillende opmerkingen ontvangen tijdens de openbare raadpleging, de antwoorden van de FOD op de opmerkingen en welk gevolg aan de opmerkingen werd gegeven. Het betreft de verklaring in de zin van de wet van 13/02/2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu.

B. Overzicht van de resultaten van de openbare raadpleging

In totaal ontving de FOD 7 reacties: één gecombineerde reactie van 3 milieuverenigingen, één reactie van een sectorale organisatie (landbouw), één reactie van een vakbond, één reactie van een preventiedienst in een ziekenhuis, één reactie van een particulier en twee reacties van bedrijven.

De opmerkingen uit de openbare raadpleging, werden anoniem gemaakt, geherformuleerd en gereorganiseerd om ze in dit document te behandelen. Sommige opmerkingen van verschillende personen werden gegroepeerd. Er werd een onderscheid gemaakt tussen algemene opmerkingen over het programma als geheel en opmerkingen over specifieke maatregelen.

De ontvangen opmerkingen waren relevant en hadden wel degelijk betrekking op de inhoud van het FRPB. De voornaamste opmerkingen hadden betrekking op:

- het belang van informatieverstrekking, doeltreffende sensibilisatie en opleiding;
- het gebrek aan meetbare doelstellingen;

- het (schijnbare) gebrek aan overeenstemming met andere beleidsplannen voor de bescherming van de gezondheid en het milieu;
- het belang van het overleg met de belanghebbende partijen;
- het gebrek aan duidelijkheid van sommige maatregelen.

Na afloop van de raadpleging heeft de FOD de opmerkingen en voorstellen bestudeerd. Wanneer de FOD ze relevant en realistisch achtte, werd het plan dienovereenkomstig aangepast. Deze aanpassingen worden in de volgende hoofdstukken in meer detail beschreven. De tekst van het plan werd ook aangepast om de inhoud te verduidelijken.

De belangrijkste wijzigingen aan het plan zijn:

- een nieuwe structuur, die de verschillende assen van het plan om de risico's van biociden te beperken beter weergeeft;
- de toevoeging van expliciete links naar andere plannen en beleidsmaatregelen (meer bepaald inzake hormoonversturende stoffen en de ontwikkeling van antimicrobiële resistentie);
- de toevoeging van een actie inzake neonicotinoïden, een actie inzake hormoonversturende stoffen en een actie inzake antimicrobiële resistentie (AMR) door het gebruik van biociden;
- de intrekking van een maatregel (8.2) over de observatie van de biocidenmarkt;
- Sommige acties werden geherformuleerd om ze duidelijker te maken.

De volgende twee hoofdstukken bieden een overzicht van de ontvangen opmerkingen en de bijhorende antwoorden. De antwoorden geven ook aan hoe de FOD rekening heeft gehouden met de opmerkingen en hoe het plan is aangepast.

3. Algemene opmerkingen

A. Voorrang aan openbare diensten

Een respondent legt de nadruk op de sensibilisatie bij de openbare diensten (gemeenten, scholen ...) en op het feit dat zij het goede voorbeeld moeten geven. De Staat kan inderdaad het gebruik van alternatieve methoden op zich nemen, en de gevolgen en vooral de kosten ervan dragen.

Antwoord van de FOD

De FOD neemt nota van deze suggestie. De FOD is zich ervan bewust dat het gebruik van biociden door openbare diensten een zekere impact heeft. De praktijken van openbare diensten kunnen helpen om het doordacht gebruik van producten te bevorderen, zowel binnen als buiten de openbare diensten.

De FOD houdt in haar communicatie rekening met de bestaande risico's voor de gezondheid en het milieu en de bijhorende prioriteiten. De FOD communiceert zo nodig op gerichte wijze met de lokale openbare diensten en overheden, zoals tijdens de covid-19-crisis. Wat betreft de kosten van plaagbestrijding, deze zijn ten laste van de instellingen en de bestuursniveaus die bevoegd zijn voor de bestrijding.

B. Reclame voor producten met beperkt gevaar en ecolabel

Een respondent betreurt dat het verboden is om te communiceren over de positieve milieukeurmerken van bepaalde biociden. De verordening (EU) nr. 528/2012 (BPR³) legt inderdaad het verbod op om reclame te maken voor producten die minder gevaren inhouden voor gezondheid en milieu, zelfs wanneer deze producten beschikken over een vereenvoudigde toelating. Dezelfde respondent betreurt ook dat biociden niet in aanmerking komen voor het 'ecolabel'.

Antwoord van de FOD

De FOD neemt nota van het verzoek van de respondent en stelt ook vast dat alle reclame die verwijst naar een lager risico voor het milieu of de gezondheid wettelijk verboden is bij biocide producten. Dit verbod is ook van toepassing op de etikettering. Bovendien is het ecolabel enkel voor bepaalde productsoorten van toepassing, en niet voor de biociden.

C. De sociale partners betrekken

Een respondent vraagt om de sociale partners bij de besprekingen van het plan te betrekken en om aan de werkgevers duidelijke verplichtingen op te leggen. Dat is bijvoorbeeld het verstrekken

³ [Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

van informatie en het beperken van producten waarvoor milieuvriendelijke alternatieven bestaan.

Antwoord van de FOD

De FOD neemt nota van het verzoek om de sociale partners als belanghebbenden te betrekken.

De FOD is het ermee eens dat de verplichtingen voor de werkgevers duidelijk moeten zijn. De FOD heeft bijvoorbeeld veel samengewerkt met de sectorale verenigingen in het kader van de communicatiecampagne over het gesloten circuit (biocide.be/nl/publicaties).

In het ontwerpplan voorziet de FOD in verschillende communicatieacties aan professionals om informatie te verspreiden:

- Maatregel 1.1: Beschikbare informatie voor de bevolking en de professionals publiceren via het internet (website, zoekmotor);
- Maatregel 1.2: Actualisering van lijsten van doeltreffende producten tegen de verspreiding van ziekteverwekkers verantwoordelijk voor dierlijke ziekten (productsoort 3);
- Maatregel 1.4: Realisatie van informatie- en/of sensibilisatiecampagnes voor sommige sectoren.

Maatregel 1.4 voorziet bovendien in het gebruik van de databank van het gesloten circuit voor de realisatie van gerichte communicatieacties.

D. Vraag naar overleg met de landbouwsector en nut van biociden

Een respondent wijst op het belang van biociden voor de landbouwsector, ook al zijn de gebruikte hoeveelheden beperkt. Hij vraagt om het plan uit te werken in overleg met deze sector om een breed draagvlak te garanderen. Hij betreurt dat hij niet werd geraadpleegd voorafgaand aan de raadpleging van de federale raden.

De respondent stelt vragen bij de mogelijkheid die de minister kreeg om maatregelen aan het plan toe te voegen.

De respondent wijst ook op de positieve kanten van biociden: ze zijn zeer nuttig voor de volksgezondheid en de diergezondheid doordat ze de ziektedruk verminderen. Biociden kunnen ook een rol spelen bij de vermindering van het gebruik van antimicrobiële (veterinaire) geneesmiddelen. De respondent herinnert aan de risico's verbonden aan het niet-professionele gebruik van biociden in huis, bijvoorbeeld in de keuken of de tuin.

Antwoord van de FOD

De FOD neemt nota van het verzoek van de respondent. De landbouworganisaties werden een eerste keer geraadpleegd via de federale raden en de huidige openbare raadpleging. Vertegenwoordigers van de landbouwsector zullen ook worden geraadpleegd als belanghebbenden bij de opvolging van het plan. Het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt immers dat *'de belanghebbenden zullen worden geraadpleegd over de opstelling, de uitvoering en de bijwerking van het federale reductieplan'*.

Bovendien brengt de FOD in zijn communicatie het nut van biociden onder de aandacht, waarbij het doordacht gebruik van biociden aanbevolen wordt.

E. De hoeveelheden verminderen of de risico's beperken?

Een respondent vraagt om het gedrag van het grote publiek te bekijken om ervoor te zorgen dat de voorgestelde reductiemaatregelen tegemoet komen aan de werkelijke risico's. Volgens deze respondent zal een vermindering van het gebruik van ontsmettingsmiddelen in huis niet noodzakelijk leiden tot een afname van het risico voor gezondheid en milieu, terwijl deze producten de besmettingsketen kunnen doorbreken en het risico van blootstelling aan ziekteverwekkers kunnen verminderen.

Ook een tweede respondent is het a priori niet eens met het principe van vermindering van de hoeveelheden biociden, maar stelt maatregelen voor om de bewustwording te vergroten en de gebruikers op te leiden. Deze respondent voerde verschillende argumenten aan om zijn standpunt te onderbouwen:

1. De veelheid van regels leidt ertoe dat de wetgeving wordt omzeild en kan tot meer problematische situaties leiden: illegaal gebruik door 'tovenaarsleerlingen'.
2. Biociden kunnen van nut zijn voor mensen met lagere inkomens die het zich niet kunnen veroorloven een beroep te doen op professionals.
3. Er moeten van tevoren werkbare alternatieve oplossingen worden aangeboden.
4. Een vermindering van het gebruik van biociden zal de samenleving niet ten goede komen.

De respondent is van mening dat het beter is de gebruikers op te leiden en te informeren om de nadelen van biocidengebruik effectief in te perken: het kan bijvoorbeeld gaan om permanente opleiding voor professionals, gerichte voorlichting van de occasionele gebruiker door de verkoper, informatiecampagnes of initiatie voor jongeren via de lessen wetenschap.

Antwoord van de FOD

De FOD erkent de positieve rol van ontsmettingsmiddelen bij het inperken van de verspreiding van ziekten. De FOD wil de gebruikers informeren over de risico's en de goede praktijken die bij het gebruik van deze producten moeten worden toegepast (zie campagne '[lezenvoorgebruik](#)' ...). Dit streven is deels gebaseerd op de meldingen van incidenten bij het Antigifcentrum. Uit een enquête in opdracht van de FOD naar het gedrag van het brede publiek, is gebleken dat sommige verkeerde gebruiksgewoonten wijdverspreid zijn. De resultaten van deze enquête zijn beschikbaar op de website [biocide.be](#) (zie 'studies') en zullen in aanmerking worden genomen in het beleid van de FOD.

De FOD is het eens met de door de tweede respondent voorgestelde oplossingen: het plan bevat in dit verband opleidingen voor professionele gebruikers evenals communicatieacties. De FOD ontkent ook niet dat biociden nuttig kunnen zijn, maar is in tegenstelling tot de tweede respondent van mening dat een vermindering van het gebruik van biociden -in het bijzonder het verminderen van bepaalde toepassingen en verkeerd gebruik en het frequenter inzetten van alternatieven- een vooruitgang voor het milieu zouden betekenen.

F. Geen duidelijke en cijfermatige doelstellingen voor de reductie van biociden

Een respondent wijst op het ontbreken van duidelijke reductiedoelstellingen voor biociden, waardoor het niet mogelijk is om het plan te beoordelen. De maatregelen zouden becijferde en meetbare doelstellingen en een tijdschema met termijnen moeten bevatten om enerzijds de risico's en de gevolgen van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en anderzijds de ontwikkeling en invoering van de geïntegreerde bestrijdingsmethodes te bevorderen.

Antwoord van de FOD

Naar aanleiding van deze opmerking heeft de FOD de structuur van het plan aangepast en de doelstellingen verduidelijkt. Bij de acties in het plan werden telkens indicatoren en termijnen bepaald.

De doelstellingen zullen toegelicht worden bij de publicatie van het reductieplan op de website biocide.be, via de een inleidende tekst bij het reductieplan. De algemene doelstelling werd opgenomen in artikel 1 van het ontwerp van koninklijk besluit 1: *'de risico's verminderen, op basis van het voorzorgsbeginsel, teneinde een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van mens en dier en van het milieu te waarborgen, met bijzondere aandacht voor de bescherming van kwetsbare groepen'*.

De FOD voert twee parallelle en complementaire strategieën uit om de risico's voor gezondheid en milieu te beperken, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen: (1) de evaluatie van stoffen en producten voordat ze op de markt worden gebracht en (2) de uitvoering van het reductieplan.

- (1) De beoordeling van stoffen en producten gebeurt volgens de Europese⁴ of de nationale⁵ wetgeving. Een belangrijke pijler van het Europese beleid om de risico's voor de gezondheid en het milieu te verminderen is de geleidelijke evaluatie en herbeoordeling van werkzame stoffen in het kader van het beoordelingsprogramma⁶. Het tijdschema van die beoordelingen van stoffen werd bepaald in de biocidenverordening (BPR). Dit beleid legt steeds strengere eisen op aan stoffen en producten en leidt bijgevolg tot een geleidelijke intrekking van de meest schadelijke toepassingen en/of biociden.
- (2) Het reductieplan omvat zes assen die rechtstreeks (1, 3, 5) of onrechtstreeks (2, 4, 6) de vermindering van de risico's voor gezondheid en milieu beogen, naast de vermindering van het gebruik van biociden en met name van bepaalde gebruiken (3):
 1. Informatie aan en sensibilisering van de gebruikers (incl. opleiding);
 2. Kennis over de blootstelling aan biociden en de effecten op de volksgezondheid;
 3. Acties met betrekking tot de specifieke stoffen en gebruiken;

⁴ [Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

⁵ [Koninklijk besluit van 4 april 2019 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden.](#)

⁶ <https://echa.europa.eu/nl/regulations/biocidal-products-regulation/approval-of-active-substances/existing-active-substance>

4. Observatie van de biocidenmarkt;
5. Regularisatie van de biocidenmarkt: vermindering van illegale producten met als streefdoel een markt met enkel toegelaten producten die op voorhand zijn geëvalueerd;
6. Evaluatie en rapportering.

De FOD heeft op dit moment geen kwantitatieve reductiedoelstellingen voor de hoeveelheden producten bepaald. Daar zijn verschillende redenen voor:

- wanneer een product wordt vervangen door minder giftige producten (met minder giftige werkzame stoffen) kan dit leiden tot een toename van de gebruikte hoeveelheden product, zonder dat dit een groter risico voor de gezondheid en het milieu inhoudt.
- Het uitbreken van crisissen kan leiden tot een verhoging van de gebruikte hoeveelheden producten, zoals het geval was met ontsmettingsmiddelen ter bestrijding van covid-19.
- Een toename van de aangegeven hoeveelheden kan ook het gevolg zijn van de inspectiecampagnes die tot regularisatie van een sector leiden: gebruik dat voordien niet aangemeld werd, wordt hierdoor in rekening gebracht.

G. Geen milieueffectrapportage

De respondent is van mening dat het niet mogelijk is de impact van het plan op de gezondheid of het milieu te beoordelen, omdat er geen milieueffectrapportage is gemaakt met betrekking tot het plan: de respondent vraagt om toelichting te geven bij de sanitaire, sociale en economische impact van het plan overeenkomstig het decreet van 21 oktober 1997.

Antwoord van de FOD

De FOD heeft geen milieueffectrapport opgesteld voor de maatregelen in het plan. Het is onwaarschijnlijk dat het plan tot negatieve effecten op het milieu leidt.

De vraag werd voorgelegd aan het adviescomité voor de beoordelingsprocedure van de effecten van de plannen en programma's die significante gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Dit comité oordeelde dat een milieueffectbeoordeling niet noodzakelijk is in dit geval: het plan behoort immers niet tot het toepassingsgebied van artikel 6 van de desbetreffende wet van 13 februari 2006⁷.

H. Evaluatie van het vorige plan

De respondent vraagt ook dat het vorige plan wordt geëvalueerd en dat daar expliciet lering uit wordt getrokken.

⁷ [13 februari 2003 Wet betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu](#)

Antwoord van de FOD

In het NAPAN (nationaal actieplan voor de reductie van pesticiden, i.e. gewasbeschermingsmiddelen en biociden) kwam het onderwerp biociden amper aan bod. Er bestond geen apart plan voor biociden. De FOD heeft echter voortgebouwd op de ervaring van het NAPAN en neemt zich voor het voorliggende plan aan te passen aan de behoeften en de context van de biocidenmarkt, met name het groot aantal en de diversiteit van de sectoren die biociden gebruiken.

I. Medische bewaking

Een respondent is van mening dat de medische waakzaamheid onvoldoende aanwezig is in het ontwerpplan.

- Hij betreurt dat de problematiek van de hormoonverstorende stoffen niet aan bod komt in het reductieplan.
- Hij betreurt ook dat het plan geen acties bevat ter bestrijding van antimicrobiële resistentie, hoewel uit een literatuuronderzoek in opdracht van de FOD is gebleken dat biociden een rol spelen bij het ontstaan van resistentie tegen antimicrobiële producten.

Antwoord van de FOD

Naar aanleiding van deze opmerkingen heeft de FOD drie acties aan het plan toegevoegd:

- een actie om de mogelijkheid van menselijke biomonitoring te onderzoeken. De mogelijke meerwaarde van biomonitoring werd ook aangehaald in het advies van de Hoge Gezondheidsraad over het federaal reductieplan voor biociden;
- de uitvoering van federale acties op basis van de resultaten van de studie over de ontwikkeling van antimicrobiële resistentie door biocidengebruik, in overeenstemming met actie 68 van het nationale AMR-actieplan (met o.a. de oprichting van een werkgroep met de sector om de verpakking en etikettering van biociden te verbeteren);
- een actie die de strategie herneemt voor het uitdoven (*phasing out*) van biociden met hormoonverstorende werkzame stoffen (verordening (EU) nr. 528/2012⁸). Deze actie wordt voorgesteld in samenhang met actiefiche B2 van het nationaal actieplan voor hormoonverstoorders (NAPED).

J. Ruimte voor alternatieven

De respondent benadrukt het belang van alternatieve benaderingen om minder afhankelijk te worden van het gebruik van biociden.

⁸ [Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

Antwoord van de FOD

De FOD heeft geen acties voorgesteld met betrekking tot de ontwikkeling van alternatieven, omdat die voornamelijk tot de bevoegdheid van de gewesten behoren. Dit thema is echter wel aanwezig in de sensibiliserings- en opleidingsacties.

K. Bescherming van de biodiversiteit: neonicotinoïden

De respondent betreurt het gebrek aan samenhang van het ontwerp van reductieplan met andere beleidsdomeinen zoals de bescherming van het water zoals bepaald in de kaderrichtlijn water (KRW)⁹ of het beleid ter bescherming van de biodiversiteit en meer bepaald de bescherming van bestuivers.

De respondent is van mening dat het aantal producten met imidacloprid op de markt niet gerechtvaardigd is, gezien deze stof tot waterverontreiniging leidt (overschrijding van de norm of referentiewaarde voor imidacloprid in +62% van de waterlopen in Vlaanderen) met negatieve gevolgen voor de biodiversiteit, met name voor in het water levende organismen.

De respondent vraagt dat biociden die een neonicotinoïde bevatten niet langer op de Belgische markt worden toegelaten wegens hun gevolgen voor de gezondheid en het milieu, en dit op basis van artikel 5, §3, 2°, van het koninklijk besluit van 4 april 2019 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden¹⁰. Hij voegt toe dat dit voorstel in overeenstemming zou zijn met de verbintenis van de federale regering in het regeerakkoord om een 'ambitieuze houding aan te nemen inzake de vermindering van chemische stoffen'.

Antwoord van de FOD

De FOD is van mening dat de bezorgdheid over de negatieve milieu-impact van neonicotinoïden gerechtvaardigd is. De FOD heeft een actie over dit thema toegevoegd met een evaluatie van het gebruik van deze stoffen in biociden en de bijhorende risico's (soorten gebruik, producten en de beschikbaarheid van alternatieven voor neonicotinoïden). Deze nieuwe actie beoogt in de eerste plaats het opmaken van een stand van zaken om na te gaan of er naast de in het Europees kader genomen maatregelen nog andere maatregelen nodig zijn om de risico's te beperken.

In dit verband wil de FOD eraan herinneren dat de aanwezigheid van schadelijke insecten in restaurants en woningen, zoals kakkerlakken, niet zonder gevolgen is voor de gezondheid- en de sociale situatie. De betrokken biociden worden voornamelijk binnenshuis of in de directe omgeving van het gebouw (in kieren of op terrassen) gebruikt, waardoor de blootstelling voor het milieu sterk wordt beperkt.

Op het Europees niveau wordt bijzondere aandacht besteed aan de neonicotinoïden. Imidacloprid wordt momenteel opnieuw geëvalueerd in het kader van het beoordelingsprogramma. Daarbij wordt beslist of deze stof al dan niet in aanmerking komt voor vervanging (*candidate for substitution*). Zo ja, zullen alle producten op basis van imidacloprid aan

⁹ [Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid.](#)

¹⁰ [Koninklijk besluit van 4 april 2019 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruiken van biociden.](#)

een vergelijkende beoordeling worden onderworpen: de bevoegde autoriteit zal dan beoordelen of er soortgelijke toegelaten producten met een lager risico op de markt aanwezig zijn, vergeleken met het product met imidacloprid. Clothianidine is reeds ingedeeld als stof die in aanmerking komt voor vervanging. Er is een vergelijkende beoordeling gemaakt van producten met clothianidine. Dit heeft ertoe geleid dat clothianidine niet langer mag gebruikt worden als houtbeschermend middel (PT8).

De FOD wenst nog te verduidelijken dat de producten met imidacloprid of clothianidine die in België op de markt zijn gebracht, al op Europees niveau op hun risico's werden beoordeeld. Bovendien zijn ze al het voorwerp geweest van een vergelijkende beoordeling, met inbegrip van de producten op basis van imidacloprid, ook al werd deze stof nog niet ingedeeld als een stof die in aanmerking komt voor vervanging. Er werden risicobeperkende maatregelen opgelegd: kant-en-klaar lokaas, enkel voor professionele gebruikers, gelvorm die met een pistool moet worden aangebracht (niet verstuiven of verdunnen) ... Door de vormen van gebruik te beperken, wordt ook de verspreiding van de stoffen in het milieu (en de daaraan verbonden risico's) beperkt.

L. Bescherming van de gezondheid en de biodiversiteit: carbendazim

De respondent vraagt ook een verbod op producten op basis van carbendazim vanwege de hormoonverstorende eigenschappen en de negatieve gevolgen voor het milieu.

Antwoord van de FOD

Carbendazim is ook ingedeeld als een stof die in aanmerking komt voor vervanging. Als de vergunninghouder van de vier producten (PT7) met carbendazim deze op de markt wil houden, zullen ze opnieuw moeten worden beoordeeld volgens de Europese procedure en zullen ze aan een vergelijkende beoordeling worden onderworpen. Als er minder schadelijke alternatieven beschikbaar zijn, kunnen bepaalde toepassingen worden verboden, wat ertoe kan leiden dat het product uit de handel wordt genomen. Zoals hierboven gezegd, heeft de FOD een actie toegevoegd met de strategie van phasing-out van biociden die hormoonverstorende werkzame stoffen bevatten (verordening (EU) nr. 528/2012). Deze strategie zal ook van toepassing zijn voor producten op basis van carbendazim.

M. Dierenwelzijn en bescherming van de gezondheid en de biodiversiteit: anticoagulantia

De respondent is van mening dat de problematiek van de anticoagulantia niet in het federale reductieplan wordt behandeld en verwacht dat er een strategie met reductiedoelstellingen voor deze producten wordt vastgelegd.

De respondent vraagt aandacht voor het dierenleed en de resistentie die het gebruik van anticoagulantia met zich meebrengt. De respondent verwijst naar artikel 19 van de BPR¹¹ dat de volgende voorwaarde bepaalt om een biocide op de markt te brengen: 'het biocide heeft geen

¹¹ [Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

onaanvaardbare effecten op de doelorganismen, zoals onaanvaardbare resistentie of kruisresistentie of geeft geen aanleiding tot onnodig lijden en pijn bij gewervelde dieren'. De respondent beargumenteert zijn standpunt door tweemaal te citeren uit de Gids voor de Diervriendelijke bestrijding van Ratten en Muizen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO): *"Deze producten [anticoagulantia] zorgen ervoor dat de ratten binnen 4 à 6 dagen sterven. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht is dit niet zonder pijn en lijden."* In de gids lezen we ook nog: *"Anticoagulantia staan al langer ter discussie door hun impact op het milieu, op niet-doeldieren en via secundaire intoxicatie ook op predatoren. Ook het risico op ongewenste intoxicatie van mensen en vooral kinderen is een blijvende bron van bezorgdheid. Daarnaast wordt de werking van anticoagulantia sterk gehypothekeerd door toenemende resistentie. Hierdoor worden ze minder effectief en nemen de negatieve gevolgen verhoudingsgewijs toe."*

De respondent spreekt de FOD aan op de toepassing van de Europese wetgeving en vraagt dat de FOD overgaat tot een beoordeling van de toegelaten biociden, die rekening houdt met de sociale, milieu- en gezondheidseffecten. Hij vraagt met aandrang om het voorzorgsbeginsel toe te passen en stoffen die schadelijk zijn voor het milieu of de gezondheid volledig te verbieden.

Antwoord van de FOD

Vooreerst wil de FOD wijzen op de gevolgen van de aanwezigheid van knaagdieren zoals bruine en zwarte ratten op gezondheids- en sociaal vlak.

De in de handel gebrachte producten die anticoagulantia bevatten, werden aan een risicobeoordeling onderworpen volgens de Europese procedure. In haar uitvoeringsbesluit (EU)2017/1532 van 7 september 2017 stelde de Commissie: *" Er zijn echter onvoldoende wetenschappelijke gegevens om aan te tonen dat de doeltreffendheid van die niet-chemische alternatieven voldoet aan de criteria zoals vastgesteld in de overeengekomen richtsnoeren van de Unie met het oog op het verbieden of beperken van de toegestane toepassingen van bloedstollingsremmende rodenticiden."* De criteria houden in dat de niet-chemische alternatieven onder praktijkomstandigheden een vergelijkbaar niveau van bescherming tegen of bestrijding van knaagdierpopulaties bieden, waardoor het gebruik van bloedstollingsremmende rodenticiden voor de gespecificeerde toepassingen niet langer nodig zou zijn. Op verzoek van de Europese Commissie voert het ECHA momenteel een vergelijkende beoordeling uit van chemische en niet-chemische alternatieven voor bloedstollingsremmende rodenticiden.

Er moeten ook voldoende verschillende methoden beschikbaar zijn om de ontwikkeling van resistentie bij schadelijke knaagdieren te voorkomen. Er bestaan zo goed als geen chemische alternatieven voor anticoagulantia en de alternatieven die er wel zijn, brengen risico's mee voor niet-doelorganismen (alfachloralose) of hebben grote economische of praktische nadelen in vergelijking met bloedstollingsremmende rodenticiden (aluminiumfosfide en CO₂)¹².

De FOD apprecieert de kwaliteit van het werk van het INBO, niet alleen voor de aandacht voor dierenwelzijn maar ook wegens het zoeken naar alternatieve methoden en de opvolging van resistenties. De FOD erkent de risico's van bloedstollingsremmers, meer bepaald voor niet-doelorganismen. Het gebrek aan beschikbare alternatieven en de gezondheidsrisico's maken

¹² [Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2017/1532 van de Commissie van 7 september 2017 tot behandeling van kwesties met betrekking tot de vergelijkende evaluatie van bloedstollingsremmende rodenticiden, overeenkomstig artikel 23, lid 5, van Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad.](#)

dat bloedstollingsremmende rodenticiden bij wijze van afwijking toegelaten zijn, overeenkomstig artikel 19, 5 van de BPR¹³. Er worden overigens risicobeperkende maatregelen opgelegd in de samenvattingen van de productkenmerken (*SPC: Summary of Product Characteristics*) die bij de toelatingsakte worden gevoegd: beperking van de verkochte hoeveelheden voor niet-professionele gebruikers, beperking van de concentraties, gebruiksklaar aas in beveiligde lokaasposten. Er staan ook risicobeperkende maatregelen beschreven op de website van de FOD: biocide.be/nl/biociden/productsoorten/rodenticiden#anticoagulants.

Het federale beleid schenkt ook bijzondere aandacht aan de rodenticiden. De FOD heeft in het reductieplan onder meer voorzien in opleidingen voor gebruikers van Productsoort 14 (rodenticiden) die werkzaam zijn in de sector van de rattenbestrijding.

¹³ [Verordening \(EU\) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden.](#)

4. Opmerkingen over de specifieke maatregelen

A. Verslag 'Gesloten circuit'

De FOD heeft 4 reacties ontvangen betreffende de maatregel inzake het gesloten circuit:

1. Het feit dat er een verslag wordt opgesteld zorgt niet voor een vermindering van de risico's worden verminderd.
2. Een respondent vraagt om niet nodeloos nieuwe regels toe te voegen en om geen wijzigingen aan te brengen aan de wetgeving betreffende het gesloten circuit.
3. Een respondent is van mening dat het voorstel overbodig is omdat de sector voldoende gekend en voldoende opgeleid is.
4. Een respondent vraagt toelichting over de criteria die worden gebruikt om een product in te delen in het gesloten circuit.

Antwoorden van de FOD

1. De FOD is het eens dat het verslag over het gesloten circuit op zich niet zorgt voor een vermindering van de risico's. Daarom stelt de FOD voor om de doelstelling te herformuleren als 'kennis van de biocidenmarkt', een actie die past onder het hoofdstuk marktobservatie (huidige maatregel 4.2). Er wordt niet langer gekozen voor een gedetailleerd verslag, maar eerder een beknopt overzicht: dit laatste geeft al voldoende nuttige informatie over de markt. Een informaticatoepassing zal statistieken opleveren over de producten uit het gesloten circuit. De maatregel zorgt voor een betere kennis van de markt van de schadelijkste biociden en een nauwkeurig overzicht van de bedrijfssectoren die deze biociden gebruiken. Deze verzamelde gegevens kunnen dan voor communicatiedoelinden gebruikt worden, zoals aangegeven in maatregel 1.4, die ook in deze zin is aangepast: de kennis van de markt en de mogelijkheid om gericht te communiceren met de gebruikers van gevaarlijke producten zullen de acties om de gezondheids- en milieurisico's te verminderen ondersteunen.
2. De maatregel is niet bedoeld om nieuwe verplichtingen toe te voegen. De FOD voert geen wijzigingen door in de wetgeving betreffende het gesloten circuit, tenzij om de administratieve lasten te verminderen.
3. In tegenstelling tot de derde opmerking meent de FOD dat er nood is aan meer kennis over het gebruik van biociden en dat er in sommige sectoren nog nood is aan opleiding. Een van de redenen hiervoor is de diversiteit van de betrokken producten en sectoren. Er is trouwens een specifieke maatregel (1.6) voor deze opleidingen. De aangepaste maatregel zal leiden tot een betere kennis van de markt van gevaarlijke biociden.
4. Bij de publicatie van het plan zal het gesloten circuit toegelicht worden in een inleiding bij de maatregel. De website biocide.be biedt ook informatie over het gesloten circuit.

B. Borderline producten

De FOD ontving 4 reacties over de maatregel betreffende borderline producten, waarvan twee met algemene opmerkingen.

1. Een respondent is van mening dat borderline producten beter moeten worden gedefinieerd en dat de maatregel niet duidelijk is.
2. Een respondent is van mening dat op zijn minst de wetgeving moet worden toegepast. Een andere respondent eist dat deze situaties (borderline producten) snel worden onderzocht en geregeld. Een laatste respondent is eveneens van mening dat deze producten de wetgeving niet zouden mogen omzeilen en oppert dat het probleem zou kunnen worden geregeld door opleidingen voor de gebruikers te organiseren.

Antwoorden van de FOD

1. In antwoord op de eerste opmerking is de maatregel herwerkt om ze duidelijker en explicieter te maken. De FOD heeft de doelstelling en beschrijving van de maatregel gewijzigd, respectievelijk in 'onderzoek van *borderline* producten' en 'identificatie en evaluatie van betwistbare producten'. Bij de publicatie van het plan zal een inleiding bij de maatregel toelichting geven over wat wordt bedoeld met een *borderline* product.

Deze maatregel heeft in de eerste plaats als doel het aantal illegale producten op de markt te verminderen. Producten kunnen met een ander statuut dan biocide op de markt gebracht worden, terwijl de productfunctie en het gebruik toch overeenkomt met een gebruik als biocide. Afhankelijk van hun specifieke kenmerken vallen deze producten soms in een grijze zone: het is dan niet evident om te bepalen of het om een biocide, een gewasbeschermingsmiddel, een geneesmiddel, een medisch hulpmiddel of een cosmetisch product gaat. In dergelijke gevallen moet het product worden voorgelegd aan een multidisciplinaire groep die dan beslist onder welk statuut het product op de markt kan gebracht worden.

2. Voorts is er niet langer een apart hoofdstuk over borderline producten en is de maatregel verplaatst naar het hoofdstuk 'regularisatie van de biocidenmarkt'. Zoals vermeld in de tweede opmerking, gaat het hier immers om een maatregel om de naleving van de wetgeving te bevorderen. Deze maatregel heeft vooral tot doel te verzekeren dat deze producten beoordeeld worden op hun risico's bij hun gebruik als 'biocide'. Borderline producten worden ofwel geregulariseerd, hetgeen een risicobeoordeling voor deze toepassingen vereist, ofwel uit de handel genomen.

Wat betreft de opleiding van de gebruikers: er is een specifieke maatregel van het plan (1.6) met als doel 'Opleiding van professionele gebruikers over het correcte gebruik van biociden en de risico's voor mens en milieu'.

C. Communicatie

Algemene opmerkingen

De FOD ontving 6 algemene opmerkingen over communicatie vanwege 4 respondenten.

1. Een respondent is van mening dat er campagnes met reële impact (push campagnes) moeten gevoerd worden voor biociden. Deze campagnes moeten op eigen kracht de doelgroep bereiken, want een gebruiker gaat slechts zeer zelden zelf op zoek naar informatie op een website. Een tweede respondent was van mening dat de publicatie van informatie op de website te weinig gebruikers bereikt.
2. De eerste respondent is ook van mening dat de communicatie over de bescherming van bestuivers ruim ontoereikend is.
3. Een respondent vindt dat de communicatie van de FOD op de website biocide.be te negatief is, terwijl biociden een essentiële rol spelen bij de preventie van overdraagbare ziekten, hetzij door desinfectie, hetzij door de bestrijding van dierlijke vectoren.
4. Dezelfde respondent voerde aan dat communicatie het juiste gebruik van producten moet bevorderen, bijvoorbeeld door voorrang te geven aan hygiënische maatregelen wanneer desinfectie niet nodig is. De respondent wijst op het verslag van de International Association for Soaps, Detergents and Maintenance Products (A.I.S.E.) betreffende de goede hygiënische praktijken (gerichte hygiëne, 'targeted hygiene') als inspiratiebron.
5. Een laatste respondent legt de nadruk op de sensibilisering bij de openbare diensten (gemeenten, scholen ...).

Antwoorden van de FOD

1. Ook de FOD ondersteunt het idee dat er 'actieve' communicatiecampagnes moeten worden gevoerd met als doel een reële impact op het gedrag te hebben. Er zijn overigens informatie- en sensibilisatiecampagnes gepland voor zowel het grote publiek als de professionele gebruikers van producten. De initiële acties 3.4 en 3.5 (nieuwe acties 1.4 en 1.5) werden aangepast om beter aan deze doelstelling tegemoet te komen.
2. De FOD neemt nota van de opmerking betreffende het gebrek aan sensibilisering in verband met bestuivers.
3. Volgens de FOD is de communicatie evenwichtig. De rol van biociden en hun nut worden duidelijk aangegeven in de communicatie op de website. De FOD wil vooral de gebruikers informeren over de bestaande risico's.
4. De FOD is het eens met de vierde opmerking over de algemene communicatie. De informatie die de FOD verspreidt, heeft wel degelijk betrekking op het correcte gebruik van de producten en geeft voorrang aan de algemene hygiënische maatregelen wanneer ontsmetting niet nodig is.
5. De FOD heeft contacten met de gewestelijke actoren en vertegenwoordigers van de plaatselijke besturen. De FOD heeft in het verleden al rechtstreeks gecommuniceerd met de gemeenten, bijvoorbeeld in verband met het gebruik van rodenticiden. Momenteel geeft de FOD voorrang aan gerichte communicatie met alle publieke en private spelers. Bij de keuze van communicatiecampagnes wordt rekening gehouden met enerzijds de risico's voor de gezondheid en het milieu en anderzijds het nieuwe karakter of het gebrek

aan kennis van regelgeving. De FOD wijst ook op de inspanningen van de bevoegde gewestelijke diensten voor sensibilisering over biocidengebruik.

Beschikbare documentatie publiceren via het internet om het brede publiek en de professionelen te informeren

De FOD ontving 3 opmerkingen over deze maatregel vanwege 4 respondenten.

1. De maandelijkse bijwerking van de informatie op de website en de databank heeft geen invloed het biocidengebruik van burgers.
2. Een respondent vraagt dat informatie over toegelaten producten en/of het feit of ze al dan niet zijn opgenomen in het gesloten circuit vlot toegankelijk zou zijn, hoewel hij erkent dat de eerder ontwikkelde zoekmotor al een aanzienlijke verbetering is. Hij wenst ook, net als een tweede respondent, dat de zoekmotor zou worden versterkt door de toegestane precieze toepassingen van producten erin op te nemen. Deze tweede respondent vraagt dat het voor leveranciers mogelijk zou zijn om nauwkeuriger gegevens (bv. samenstelling en toegestane gebruik van producten) in te voeren in de databank. De gebruiker zou niet alleen kunnen nagaan of het product als biocide is toegelaten, maar ook weten hoe het product moet worden gebruikt.
3. Een respondent vraagt dat de zoekmachine compatibel zou zijn met systemen voor gegevensuitwisseling zodat de gegevens gemakkelijker in andere toepassingen gebruikt kunnen worden.

Antwoorden van de FOD

1. Om correct gebruik te bevorderen, moeten de gebruikers toegang hebben tot de databank met de toegelaten producten, met hun toegelaten gebruiken en de vereiste beschermingsmaatregelen. Parallel ondersteunt de FOD het idee dat er 'actieve' communicatiecampagnes moeten worden gevoerd. Dit laatste wordt mogelijk via de maatregelen 1.4 en 1.5 in het aangepaste plan; deze actie werd daarom niet gewijzigd.
2. Het is op dit moment niet mogelijk de zoekcriteria van de databank van toegelaten biociden te verfijnen door er het precieze toegelaten gebruik aan toe te voegen, wegens het dubbele toelatingssysteem (Belgisch/Europees), de diversiteit van de toepassingen en een gebrek aan eenvormigheid in de toelatingsakten (oudere vs. nieuwere akten voor producten).
3. De FOD neemt nota van het verzoek om verenigbaarheid met andere toepassingen. De door de zoekmotor gegenereerde lijsten kunnen overigens al worden geëxporteerd in pdf- en Excel-formaat.

Samenwerking met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

De FOD ontving een reactie met twee opmerkingen over de samenwerking met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

1. Een respondent vraagt waarom de actie beperkt blijft tot productsoort 3. Deze actie zou in overleg met het FAVV tot andere productsoorten kunnen worden uitgebreid.
2. De lijst van biociden ter bescherming van de diergezondheid moet beschikbaar zijn voor alle dierziekten, ook wanneer er geen pandemie is.

Antwoorden van de FOD

1. De actie is beperkt tot ontsmettingsmiddelen die gebruikt worden voor veterinaire hygiëne in antwoord op een vraag vanuit de praktijk, die werd doorgegeven door het FAVV, om lijsten van doeltreffende producten tegen bepaalde ziekteverwekkers van dierziekten ter beschikking te maken. Voor andere productsoorten lijkt het raadplegen van de zoekmotor voldoende.
2. De FOD stelt voor om de verwijzing naar pandemieën te schrappen en de doelstelling te verduidelijken.

Organisatie van een jaarlijks forum.

De FOD ontving geen specifieke opmerkingen over deze actie.

Professionele gebruikers van biociden sensibiliseren voor de risico's en verplichtingen met betrekking tot deze producten.

De FOD ontving één specifieke reactie met betrekking tot deze maatregel.

1. Een respondent stelt voor om communicatiecampagnes in samenwerking en overleg met belanghebbenden uit te voeren om de doelgroep goed te kunnen bereiken. Hij vindt dat de publicatie van FAQ's op de website niet genoeg gebruikers bereikt.

Antwoorden van de FOD

1. De FOD gaat ermee akkoord dat er nood is aan 'actieve' communicatiecampagnes in samenwerking met de sectoren die biociden gebruiken. Deze actie zal bijdragen aan het behalen van deze doelstelling. In het verleden heeft de FOD voor een communicatiecampagne samengewerkt met verschillende sectoren die biociden van het gesloten circuit gebruiken, met name de sectoren houtbescherming, horeca, pluimveehouderij, schoonmaak, textiel- en vleessector. Het campagnemateriaal is beschikbaar op de website biocide.be.

Er zullen meer precieze gegevens over de sectoren die biociden van het gesloten circuit gebruiken beschikbaar worden via een nieuwe informaticatoepassing 'gesloten circuit'. Die gegevens kunnen worden gebruikt om op gerichte wijze te communiceren met prioritaire sectoren of met de gebruikers van de gevaarlijkste producten. De maatregel voor informatie aan de professionelen bevat nu ook een paragraaf over de gerichte communicatie: 'In samenhang met maatregel 4.2 van het plan, op gerichte wijze

communiceren met prioritaire sectoren en/of met de gebruikers van de gevaarlijkste producten'.

Gezinnen met jonge kinderen en doe-het-zelvers informeren over de risico's van chemische producten.

De FOD heeft twee reacties gekregen met betrekking tot deze maatregel.

1. Een respondent is van mening dat biociden het voorwerp moeten zijn van campagnes die een reële impact hebben (push campagne). Acties zoals een podcast zullen geen invloed hebben op de beslissing van burgers om al dan niet biociden te gebruiken.
2. Een andere respondent stelt voor om jongeren te informeren via de lessen wetenschap.

Antwoorden van de FOD

1. Ook de FOD ondersteunt het idee dat er 'actieve' communicatiecampagnes met impact op het gedrag moeten worden gevoerd. Er zijn overigens informatie- en sensibiliseringscampagnes gepland voor het grote publiek. De actie werd aangepast met de aanvulling: 'Communicatiecampagnes voor het grote publiek voeren', gekoppeld aan de indicator: 'Schatting van het publiek dat door communicatiecampagnes wordt bereikt'. De doelstelling werd aangepast en uitgebreid tot het grote publiek voor een grotere samenhang met de vorige maatregel (1.4): 'Sensibilisering van het brede publiek over de risico's en goede praktijken met betrekking tot biociden. Gezinnen met jonge kinderen en klussers informeren over de risico's van chemische producten'.
2. Onderwijs is een bevoegdheid van de gemeenschappen. Er zijn echter al samenwerkingen in het kader van de campagne 'lezen voor gebruik' (lezenvoorgebruik.be): het gevaar van chemische producten wordt er uitgelegd aan de hand van de gevaarsymbolen (zie de lespakketten 'De Uitkijkers' voor kleuter en lager onderwijs). De FOD geeft er de voorkeur aan te communiceren over de gevaren en risico's van alle soorten chemische producten, in plaats van over een specifieke categorie van producten.

D. Toxicovigilantie

De FOD ontving twee reacties die geen wijziging van de maatregelen vereisen.

1. Een respondent vindt het opstellen van een verslag van de incidenten door het Antigifcentrum onvoldoende. De cijfers moeten dienen als hefboom om het gebruik van biociden te verminderen, bijvoorbeeld door de gegevens in de sensibilisering te gebruiken. Incidenten die aan het Antigifcentrum worden gemeld, kunnen als indicatoren worden gebruikt.
2. Een andere respondent vraagt de FOD om de toepassing op het terrein van de voorwaarden voor gebruik en opslag van de producten te onderzoeken.

Antwoorden van de FOD

De verslagen van het Antigifcentrum worden vandaag al gebruikt om de communicatiebehoeften te bepalen, de risico's te evalueren of beleidsrichtingen te bepalen.

De evolutie van het aantal of de ernst van de incidenten zou in de toekomst als indicator kunnen worden gebruikt.

De FOD is ook van mening dat de voorwaarden voor gebruik en opslag van de producten zeer belangrijk zijn. De FOD heeft het Antigifcentrum opgedragen personen terug te contacteren wanneer het gemelde incident ernstig leek. Via de opvolgingsgesprekken kunnen de omstandigheden van de incidenten achterhaald worden, waaronder het gebruik en de opslag van de betrokken producten. Dit geeft meer inzicht in de vraag of de incidenten te wijten zijn aan verkeerd gebruik of aan andere zaken, zoals verwarring tussen producten, enzovoort.

E. Kwetsbare groepen / gender

De FOD ontving twee opmerkingen over deze maatregel.

1. Een respondent meent dat de [genderverschillen al bekend zijn omdat ze afhangen van de bedrijfssectoren](#).
2. Een andere respondent is van mening dat er binnen de sectoren al aan [gendergelijkheid wordt gewerkt als gevolg van maatschappelijke veranderingen](#).

Antwoorden van de FOD

Deze maatregel past in het bredere kader van het [Federaal Plan Gender *mainstreaming*](#) van de federale regering. Deze benadering is bedoeld om de gelijkheid van mannen en vrouwen in de samenleving concreet te versterken door de mogelijke verschillen in de situatie van mannen en vrouwen in rekening te brengen, en ook de impact van beleid op gendergelijkheid en op de eventuele vermindering van de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Deze maatregel werd niet gewijzigd, want ook al bestaan er andere acties of kennis over dit onderwerp zoals aangegeven door de twee respondenten, het is beter de maatregel te behouden zodat rekening wordt gehouden met genderaspecten in het nieuwe, te ontwikkelen beleid.

F. Regulering van de biocidenmarkt

De FOD ontving drie tegenstrijdige reacties over deze maatregel. Het ging om algemene opmerkingen die geen wijziging van de maatregel vereisen.

1. Een respondent legt de nadruk op de [plicht van de openbare diensten om een voorbeeldrol op te nemen: volgens hem zou men in de eerste plaats de aandacht moeten richten op de openbare diensten](#).
2. Hij wenst ook dat de [inspectie over voldoende middelen zou beschikken om een impact te kunnen hebben op het terrein](#).

3. Een andere respondent betreurt dat België altijd voorop wil lopen op het vlak van controle en stelt in plaats daarvan voor om de procedures te vereenvoudigen.
4. Een laatste respondent benadrukt de noodzaak van communicatie over de regelgeving alvorens controles uit te voeren: 'gebruikers moeten beter en volledig worden geïnformeerd over hun rechten en plichten bij het gebruik van biociden'.

Antwoorden van de FOD:

1. De FOD begrijpt de opmerking over de voorbeeldfunctie van de openbare dienst. De prioriteiten voor controle zijn echter eerder gebaseerd op het risico voor de gezondheid en het milieu en het risico van overtredingen dan op het type openbare of particuliere gebruikers.
2. De FOD is het eens met de opmerking over de capaciteit van de inspectie.
3. De FOD acht de controles ontoereikend gezien de diversiteit en veelheid van de te controleren producten en sectoren. Deze controles beantwoorden ook aan een maatschappelijke behoefte aan bescherming van de gezondheid en het milieu. Anderzijds probeert de FOD bij nieuwe wetgeving te vermijden dat de administratieve lasten groter worden en streeft de FOD naar administratieve vereenvoudiging. Bijvoorbeeld voor het gesloten circuit: kopers van producten van het gesloten circuit zullen niet meer elk jaar moeten inloggen om hun registratie te bevestigen.
4. De FOD communiceert over de regelgeving alvorens controles uit te voeren, onder meer via de sectorale verenigingen. Inspectiecampagnes zijn ook een middel om te communiceren over de wetgeving. In dit geval zijn de controles in de eerste plaats gericht op het in orde brengen van de gecontroleerde personen en niet zozeer op het sanctioneren. Het plan bevat trouwens verschillende acties voor het informeren van de professionals en het grote publiek (maatregelen 1.1 tot en met 1.5).

G. Opleiding voor de professionele gebruikers van biociden

De FOD ontving acht opmerkingen van vijf verschillende respondenten.

1. Een respondent vindt dat de maatregel niet duidelijk is en dat de doelstelling aangepast moet worden: deze maatregel moet gericht zijn op een vermindering van het gebruik van biociden.
2. Een andere respondent legt de nadruk op de noodzaak van overleg met de sector.
3. De respondent vraagt ook om verduidelijking van de definitie van professionele gebruikers. Volgens hem kunnen niet alle actoren in de voedselketen als professionele gebruikers worden beschouwd, bijvoorbeeld voor het incidenteel gebruik van rodenticiden en insecticiden.
4. De respondent vraagt ook nog dat de IT-instrumenten klaar zouden zijn wanneer het systeem in gebruik wordt genomen en dat ze geen extra administratieve lasten meebrengen. De overgangperiode moet langer zijn en de verplichting kan pas worden

opgelegd wanneer er een operationeel systeem is voor het aanvragen van biocidevergunningen.

5. De respondent merkt op dat de opleiding in sommige gevallen relevant kan zijn voor zowel de biocidevergunning als de gewasbeschermingsvergunning. Daarom vraagt hij dat de FOD zou zorgen voor de koppeling tussen beide databanken zodat er geen bijkomende administratieve last is voor de gebruikers. De inschrijver vraagt aan de regering om te werken aan administratieve vereenvoudiging.
6. Een respondent wenst dat de maatregel niet zou leiden tot een verbod op producten voor particulieren. Hij meent dat niet iedereen het zich kan veroorloven om een professioneel in te huren. In plaats daarvan stelt de respondent voor erop toe te zien dat de koper de nodige instructies voor het gebruik van deze producten krijgt. Dit kan bijvoorbeeld door bij de verkoop te wijzen op de gebruiksaanwijzingen en de koper te laten bevestigen dat hij of zij de gebruiksaanwijzing heeft ontvangen.
7. Een respondent wenst dat deelnemers aan opleidingen kunnen genieten van lagere inschrijvingsgelden (mogelijkheid van een korting op het inschrijvingsgeld).
8. Een respondent is bezorgd over het feit dat opleiding wordt aanbevolen maar niet verplicht is en stelt voor die verplicht te maken, te voorzien in stimulansen (aantrekkelijkheid, enthousiaste communicatie, eventueel financiële stimulansen ...) en in monitoring.

Antwoorden van de FOD

1. De actie werd verduidelijkt: het gaat om het opzetten van een opleidingssysteem voor specifieke gebruikers. Ook de doelstelling werd aangepast om duidelijk te maken dat de opleidingen handelen over het correcte gebruik van biociden en de risico's voor de gezondheid en het milieu. De FOD zal er ook op toezien dat de 'opleidingen' ook de geïntegreerde bestrijding en de alternatieve beheersmethoden behandelen.
2. De FOD werkt samen met de betrokken sectoren bij het bepalen van de opleidingsbehoeften, het ontwerp van het systeem en de uitvoering ervan: dankzij de samenwerking kunnen systemen worden ontwikkeld die beter overeenstemmen met de opleidingsbehoeften van de betrokkenen en wordt het uitrollen van de nieuwe verplichtingen vergemakkelijkt.
3. De FOD voorziet om de definitie van professionele gebruiker op te nemen in het ontwerp van wetgeving. De actie werd aangepast om duidelijker aan te geven dat ze betrekking heeft op specifieke gebruikers, i.e. gebruikers van rodenticiden en insecticiden en producten voor fumigatie. De actie is beperkt tot de opleiding van professionals in de bestrijding van ratten en insecten en heeft geen betrekking op occasionele gebruikers die deze producten op hun eigen terrein gebruiken.
4. De FOD voorziet in een overgangperiode waarin de gebruikers zich in regel kunnen stellen. Als de ontwikkeling van de informaticatoepassing vertraging zou oplopen, moet de overgangperiode bij ministerieel besluit worden verlengd. Bij de ontwikkeling van de

IT-applicatie wordt gelet op het beperken van de administratieve lasten van de aanvraag en verlenging van licenties, zowel voor de gebruikers van de producten als voor de bevoegde dienst.

5. Wat betreft de link met de regeling voor gewasbescherming, behoort een systeem van gedeeltelijke vrijstellingen tot de mogelijkheden, maar de verschillen tussen de sectoren en de toepassingen zijn zo groot dat een volledige vrijstelling geen haalbare kaart is. De FOD meent dat er slechts een beperkte overlap zal zijn in de opleidingen voor de biocidevergunning en de gewasbeschermingsvergunning, wegens het verschil tussen de leerstof voor beide vergunningen. Bijgevolg zal de FOD op dit moment niet investeren in de ontwikkeling van een IT-module die de schakel zou vormen tussen *Phytodama* en de toepassing voor biociden. De FOD neemt echter nota van de vraag om rekening te houden met deze parameter bij de mogelijke evolutie van de structuur van de toepassing voor biociden.
6. Het reductieplan voorziet niet in een verbod op biociden voor particulieren. Bovendien bestaan er reeds beperkingen voor bepaalde verpakkingen of concentraties voor producten die voor particulieren beschikbaar zijn. De FOD neemt nota van de suggesties voor de voorlichting van niet-professionele gebruikers die af en toe biociden gebruiken.
7. De FOD is niet bevoegd om opleidingen te organiseren. De opmerking zal worden overgemaakt aan de gewestelijke contactpunten in de werkgroep die toeziet op de uitvoering van het reductieplan.
8. De opleiding zal verplicht zijn voor sommige gebruikers van rodenticiden en insecticiden, i.e. personen die deze producten voor rekening van een derde partij gebruiken. De FOD is van plan te communiceren met geregistreerde gebruikers en verkopers in het gesloten circuit en bij sectorale verenigingen. Er zullen ook inspectiecampagnes worden opgezet om na te gaan of professionals in de bestrijding van ratten en insecten wel degelijk over een vergunning beschikken.

H. Observatie van de biocidenmarkt

De FOD ontving meerdere opmerkingen vanwege drie respondenten, die niet leiden tot een wijziging van de maatregel.

1. Twee respondenten stellen voor om producten met een vereenvoudigde vergunning zichtbaar te maken in het jaarverslag.
2. De gepubliceerde gegevens over de hoeveelheden biociden moeten in samenhang met de hoeveelheden werkzame stoffen die de producten bevatten bekeken worden.
3. De gegevens zijn beperkt tot vergunninghouders en groothandelaars.
4. Een onderneming maakte verschillende opmerkingen over de kwaliteit van het jaarverslag over biociden en over de presentatie van de gegevens op de website van de FOD, waaronder:

- Het jaarverslag bevat 'spookproducten' die een vergunning hebben maar niet daadwerkelijk in de handel worden gebracht. Het weergegeven aantal vergunde producten is dus groter dan het aantal werkelijk verkochte producten.
- Het verslag bevat soortgelijke producten die alleen qua geur verschillen en daarom als afzonderlijke producten worden geteld.

5. Een respondent gaat akkoord met de maatregelen.

Antwoorden van de FOD

1. De FOD neemt nota van deze voorgestelde verbetering. De databank moet herwerkt worden om de vereenvoudigde vergunningen zichtbaar te kunnen maken in het jaarverslag. Deze structurele wijziging is echter niet op korte termijn gepland.
2. De FOD publiceert vandaag al de geglobaliseerde gegevens van de hoeveelheden werkzame stoffen per groep en type product ([het jaarverslag over de biocidenmarkt](#)). De FOD heeft de intentie om de hoeveelheden van elke werkzame stof die in België op de markt wordt gebracht te publiceren, in overeenstemming met de vertrouwelijkheidsregels.
3. De gegevens hebben inderdaad alleen betrekking op de hoeveelheden producten die in België door de vergunninghouders in de handel zijn gebracht. Het is niet de bedoeling om extra administratieve lasten te creëren om de daadwerkelijk gebruikte hoeveelheden te laten registreren, naast de bestaande sectorale verplichtingen.
4. De opmerkingen betreffende de kwaliteit van de gegevens en de presentatie van het [jaarverslag van de biocidenmarkt](#) hebben niet geleid tot een wijziging van de actie. De FOD neemt nota van deze opmerkingen en de presentatie van het jaarverslag op de website (biocide.be) zal worden aangepast. De FOD bevestigt de opmerking over de 'spookproducten' en vergelijkbare producten. Deze producten hebben echter een vergunning en worden bijgevolg meegeteld in de cijfers van de aantallen vergunningen. Bovendien zou het publiceren van het aantal "spookproducten" kunnen leiden tot het vrijgeven van vertrouwelijke informatie in het jaarverslag, wat niet gewenst is.

Na verdere analyse besliste de FOD uiteindelijk om maatregel 8.2 (analyse van de statistieken inzake biociden die op de Belgische markt worden gebracht op basis van de hoogste milieugevaarklassen) in te trekken. De actie zou niet leiden tot nieuwe informatie die de beleidskeuzes kan ondersteunen. In plaats van tijd en budget in deze actie te investeren, vond de FOD het passender een nieuwe actie op te stellen gericht op het gebruik van neonicotinoïden. Deze nieuwe actie komt overigens tegemoet aan één van de ingediende opmerkingen.

I. Opvolging van en rapportering over het FRPB

De FOD ontving verscheidene opmerkingen van een respondent en een algemene opmerking van een tweede respondent. Deze reacties leiden niet tot wijzigingen van de maatregel.

1. De respondent is van mening dat het bijwerken van het programma na 2,5 jaar een mogelijkheid en geen verplichting moet zijn: 2,5 jaar is een te korte periode om de impact van het programma te beoordelen. Naar analogie met het Federaal reductieplan van gewasbeschermingsmiddelen zou een bijwerking van het plan om de 5 jaar de voorkeur verdienen, en een tussentijdse evaluatie waarbij zo nodig beperkte aanpassingen kunnen worden aangebracht.
2. De respondent stelt vast dat de inhoud van dit verslag niet nauwkeurig gedefinieerd werd. Hij wenst dat het verslag gebaseerd wordt op een evaluatie van de wijzigingen op het terrein.
3. De respondent vraagt ook wat de reductiedoelstellingen zijn, op welk referentiejaar ze gebaseerd zijn en hoe betrouwbaar de gegevens zijn.

Antwoorden van de FOD

1. De termijn van 2,5 jaar die in de actie is opgenomen, is gebaseerd op artikel 8bis van de wet betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers. Hetzelfde geldt voor het Federaal reductieprogramma voor pesticiden. De FOD is inderdaad van plan om na 2,5 jaar een vervolgerslag op te stellen en beperkte aanpassingen door te voeren. Voor meer ingrijpende wijzigingen zou een nieuwe openbare raadpleging nodig zijn. Aan het eind van de periode van vijf jaar zal een diepgaander evaluatieverslag worden opgesteld met daarin een beschrijving van de voortgang van de acties van het biocidenreductieplan.
2. De FOD heeft de vorm en de inhoud van het evaluatieverslag nog niet nauwkeurig bepaald.
3. Momenteel kan de FOD nog geen becijferde reductiedoelstellingen geven. Wat betreft de betrouwbaarheid van de gegevens over het in de handel brengen: deze gegevens worden rechtstreeks door de producenten ingevoerd en kunnen aan controles worden onderworpen. Inspectiecampagnes die leiden tot de regularisatie van in nichesectoren gebruikte producten kunnen soms leiden tot een marginale toename van het aantal producten en de hoeveelheden.

5. Het definitieve plan

De Ministerraad heeft het plan op 3 maart 2023 goedgekeurd. Het Koninklijk besluit van 26 oktober 2023 tot vaststelling van het federaal reductieplan biociden werd gepubliceerd op 14 december 2023.

Meer over het reductieplan : raadpleeg de website biocide.be.

Inhoud

Federaal reductieplan voor biociden: resultaten van de openbare raadpleging	1
1. Inleiding	1
2. Openbare raadpleging	2
A. Organisatie van de openbare raadpleging	2
B. Overzicht van de resultaten van de openbare raadpleging	2
3. Algemene opmerkingen.....	4
A. Voorrang aan openbare diensten.....	4
B. Reclame voor producten met beperkt gevaar en ecolabel.....	4
C. De sociale partners betrekken	4
D. Vraag naar overleg met de landbouwsector en nut van biociden	5
E. De hoeveelheden verminderen of de risico's beperken?	6
F. Geen duidelijke en cijfermatige doelstellingen voor de reductie van biociden	7
G. Geen milieueffectrapportage	8
H. Evaluatie van het vorige plan	8
I. Medische bewaking	9
J. Ruimte voor alternatieven	9
K. Bescherming van de biodiversiteit: neonicotinoïden	10
L. Bescherming van de gezondheid en de biodiversiteit: carbendazim	11
M. Dierenwelzijn en bescherming van de gezondheid en de biodiversiteit: anticoagulantia 11	
4. Opmerkingen over de specifieke maatregelen	14
A. Verslag 'Gesloten circuit'	14
B. Borderline producten	15
C. Communicatie.....	16
D. Toxicovigilantie	19
E. Kwetsbare groepen / gender	20
F. Regulering van de biocidenmarkt	20
G. Opleiding voor de professionele gebruikers van biociden	21
H. Observatie van de biocidenmarkt.....	23
I. Opvolging van en rapportering over het FRPB.....	24
5. Het definitieve plan	25
Inhoud	26